

JURYRAPPORT

**BESTE
BOEK VOOR
JONGEREN
2023**

JURYRAPPORT BESTE BOEK VOOR JONGEREN 2023

De vakjury Beste Boek voor Jongeren 2023, bestaande uit:

Mieke van Eijnsden (voorzitter), Mark Bakker, Esther Heurter, Jacky Hitzert en Aukelien Weverling,

heeft de volgende boeken voorgedragen voor de shortlist van het Beste Boek voor Jongeren 2023.

De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

CATEGORIE OORSPRONKELIJK NEDERLANDSTALIG:

De droomfabriek
Auteur: Gerwin van der Werf
Uitgeverij: Atlas Contact

De geur van een moeder
Auteur: Lucia van den Brink
Uitgeverij: Ambo | Anthos

In het vervloekte hart
Auteur: Rima Orië
Uitgeverij: Moon Young Adult

Niet geschikt voor publicatie
Auteur: Gabriëlle la Rose
Uitgeverij: Lebowski

Weerlicht
Auteur: Jante Wortel
Uitgeverij: DasMag

CATEGORIE VERTAALD:

Buiten het veld
Auteur: H.N. Khan
Vertaler: Dennis Keesmaat
Uitgeverij: Querido

Een liefde
Auteur: Arnaud Cathrine
Vertaler: Vincent Oostelbos & Jacques Dohmen
Uitgeverij: Querido

Gamechanger
Auteur: Neal Shusterman
Vertaler: Maria Postema
Uitgeverij: Pelckmans

Ik moet je verraden
Auteur: Ruta Sepetys
Vertaler: Aleid van Eekelen-Benders
Uitgeverij: Luitingh-Sijthoff

Zolang de citroenbomen bloeien
Auteur: Zoulfa Katouh
Vertaler: Merel Leene
Uitgeverij: Blossom Books

JURYRAPPORT BESTE BOEK VOOR JONGEREN 2023

De Jongerenjury Beste Boek voor Jongeren 2023, bestaande uit:

Paris Duivenvoorden (voorzitter), Jouhaina Chaalan, Rosalie en Danique De Jong (tweeling, samen 1 stem) Thomas de Leeuw en Fleur Siersma,

heeft de volgende boeken verkozen tot het Beste Boek voor Jongeren 2023 in de categorie Oorspronkelijk Nederlandstalig en het Beste Boek voor Jongeren 2023 in de categorie Vertaald:

CATEGORIE OORSPRONKELIJK NEDERLANDSTALIG:

In het vervloekte hart

Auteur: Rima Orië
Uitgeverij: Moon Young Adult

CATEGORIE VERTAALD:

Zolang de citroenbomen bloeien

Auteur: Zoulfa Katouh
Vertaler: Merel Leene
Uitgeverij: Blossom Books

Voorwoord Vakjury

Nieuw jaar, nieuwe boeken, nieuwe shortlists en nieuwe kwesties. We hoeven het niet over virussen en pandemieën te hebben, die tijd ligt achter ons. We moeten het wel hebben over wat ontwikkelingen van dit jaar.

BookTok is nog altijd *booming*: in de boekwinkels zie je de tafels met bekende BookTok-titels alleen maar uitbreiden en de BookTok-events springen als paddenstoelen uit de grond. Tijdens die events komen honderden lezers bij elkaar om met de auteurs van hun lievelingsboeken in gesprek te gaan, TikToks op te nemen met bekende BookTokkers, en dat alles terwijl ze hun mandjes en hun *To Be Read-pile* vullen met stapels boeken. Uitgeverijen spelen daarop in door de eerste druk van hun boeken uit te geven in *limited edition*; vaak in linnen gebonden, met bedrukt boekblok, geïllustreerde stofomslagen en schutbladen en bijpassende boekenleggers. Zo worden het ware verzamelobjecten. De jonge lezer leeft: ze zijn met veel, ze weten wat ze willen lezen en ze inspireren elkaar door onderling via BookTok en andere sociale media leestips met elkaar te delen; dat is hoopgevend voor iedereen in het boekenvak¹.

Wel was er veel te doen om wat die lezende jongeren dan allemaal lezen. We zien discussies over dat jongeren 'alleen maar Engels zouden willen lezen'. Ook zien we in sommige kringen een roep om de lezer te willen beschermen. Dat gaat van daadwerkelijke *book banning* in Amerika tot, dichterbij huis, ware heksenjachten op sociale media om uit hun verband getrokken teksten². Hierbij wordt vergeten dat de auteur niet gelijk staat aan diens personage en dat feiten en fictie twee verschillende dingen zijn. Dat dat vergeten wordt, onderschrijft nog eens het belang van goed literatuuronderwijs en het in context kunnen plaatsen van geschreven teksten. Wat betreft dat Engels: is het nou echt zo erg als ze vooral Engels willen lezen? Ze lezen, en dat is iets om toe te

blijven juichen. Waar voor ons als leesbevorderaars een taak van betekenis ligt, is om te blijven tonen én benadrukken wat voor prachtig oorspronkelijk werk onze auteurs (maar ook onze vertalers!) afleveren. Werk van Nederlandse bodem biedt bijvoorbeeld een belangrijke inkijk in onze rijke cultuur, onze normen en waarden en de maatschappij in haar geheel; dat mis je als je alleen Engels wilt lezen. Laat onze shortlists daarvan een voorbeeld zijn: geweldige verhalen, vakkundig geschreven, waarvan het eindeloos zou zijn ze aan de kant te schuiven omdat het geen boeken in het Engels zijn. Om in dat kader terug te komen op BookTok: het was @NoraLeest_, een van Nederlands bekendste BookTokkers, die dit jaar een heldere TikTok³ maakte over dat het prima is om Engels te lezen, maar dat je (naar het) Nederlands (vertaald) werk niet per definitie aan de kant moet schuiven. Nora gaf aan dat een passage uit de Nederlandse vertaling van het razend populaire *It ends with us* van Colleen Hoover 'cringe' is; niet omdat het Nederlands het *cringe* had gemaakt, maar omdat die passage ook ontzettend tenenkrommend is in de oorspronkelijke taal. De vertaler, Erica van Rijsewijk, heeft daar vakwerk geleverd en het wringende van dat soort scènes fantastisch gevat. In een taal die niet je eerste taal is, komt dat misschien net wat minder goed over en kun je de nuance missen. Betekent dat dat je alleen maar in je eerste taal moet lezen? Nee hoor, *you do you!* Roel van Steensel, hoogleraar leesgedrag aan de VU Amsterdam, geeft namelijk aan dat de vaardigheden die je opdoet tijdens het lezen van Engelse boeken het Nederlands van jongeren ook beter kan maken⁴. Op steeds meer omslagen van vertaald werk zien we trouwens de naam van de vertaler prijken. Terecht, want vertalers verdienen veel erkenning voor het werk dat zij leveren.

En dan moeten we ook nog even stilstaan bij 'de lijst'. Laten we het voor eens en voor altijd de wereld uit

helpen: dé lijst bestaat niet. Natuurlijk moeten de boeken die jij voor school leest aan een aantal voorwaarden voldoen, in de bovenbouw lees je bijvoorbeeld oorspronkelijk Nederlandstalig werk, maar er is geen in steen gehouwen lijst van boeken waaruit je moet kiezen. In overleg met je docent is vaak veel mogelijk en is jouw onderbouwing van wezenlijk belang. Als jouw docent al een overzicht heeft gemaakt van potentiële lijstboeken, zul je de vijf oorspronkelijk Nederlandstalige werken die wij dit jaar nomineren er waarschijnlijk nog niet op terugvinden. Daar zijn ze wellicht te nieuw voor, maar ook dit jaar staan er titels op de shortlists die je zo op je lijst zou kunnen zetten. Die wil je lezen voor jouw lijst en je zult er geen spijt van krijgen. Als je docent moeilijk doet, kun je met dit juryrapport laten zien dat wij jou bijstaan in je keuze deze boeken te lezen, want jij maakt jouw lijst. De lijst is van jou.

Dan waar het ons allemaal om gaat: onze shortlists. Het was weer een mooi leesjaar: ook dit jaar wisten uitgeverijen de prijs nog beter te vinden dan voorgaande jaren. In beide categorieën zagen we een toename van 20% bij de ingezonden titels. Ook lijken de uitgeverijen steeds beter aan te voelen wat bij onze prijs past en de doelgroep steeds beter te leren kennen. Wat wel lastig blijft, is dat er soms een deel uit een reeks bij zit dat in die reeks bezien ontzettend sterk is, maar waarvoor je de voorkennis van die reeks nodig hebt om het te kunnen waarderen voor wat het is. Dat maakt die boeken ingewikkelde inzendingen voor onze prijs.

Onze doelgroep bestaat uit 15- tot 18-jarige lezers. Lezers van die leeftijd kenmerken zich doordat ze zich in een periode in het leven bevinden waarin ze meer oog krijgen voor de wereld om zich heen en zich daartoe gaan verhouden. Wie zijn ze eigenlijk? Wat vinden ze belangrijk? Waar maken ze zich druk om? Wat houdt ze bezig? Hoe verhouden ze zich tot de samenleving? Identiteitsvorming en (zelf)ontwikkeling zijn belangrijke factoren in hun levensfase. Dat zie je terug in de boeken die voor (en soms ook door) hen geschreven worden. We zien veel wereldproblematiek: boeken over verschillende oorlogen of conflictsituaties, over kwesties rond gender en seksualiteit en over identiteitsvorming. Daarin komt ook het stukje representatie naar voren: herkennen de lezers zichzelf in de personages in de boeken? Lijken ze op hen of kunnen boeken juist ook een venster zijn naar mensen en werelden die ze niet kennen?

Als we in dat kader nog even teruggrijpen op het onderwerp *book banning* en vanuit die optiek een blik werpen op onze nominaties, zouden dan alle boeken op de planken mogen blijven staan? Waarschijnlijk niet. Dit jaar nomineren wij verschillende boeken die onder de strenge voorschriften die bijvoorbeeld voor scholen in de Amerikaanse staat Texas gelden⁵ vermoedelijk het onderspit zouden delven vanwege de thema's die zij aansnijden. Wij zijn blij dat wij deze boeken nadrukkelijk bij jongeren onder de aandacht kunnen brengen, omdat lezers die zich misschien eerder niet vaak herkenden in boeken, dit in de boeken op onze shortlists hopelijk wel kunnen. Het zijn boeken die gaan over seksuele of genderidentiteit, die onderwerpen aansnijden die pijnlijk zijn, maar een blik op andere werelden bieden. Boeken die je kennis laten maken met identiteiten of levenswijzen anders dan de jouwe, en je blik op de wereld verbreden. Dat kan soms heftig zijn; mogelijk is er sprake van thema's die ongemakkelijk zijn of zelfs shockeren. Daarom hebben we dit jaar in ons juryrapport een *Content Warning* (CW) opgenomen. Niet omdat we willen betuttelen, maar omdat we inzichtelijk willen maken dat sommige boeken heftige thema's behandelen, zodat je daarop voorbereid kunt zijn.

Omdat deze verkiezing gaat om Het Beste Boek voor Jongeren, dragen wij als vakjury onze shortlists met heel veel genoegen over aan de jongerenjury. Zij zijn immers de echte experts; de bekroning kan niet anders dan van hun hand komen. We hopen dat zij net zo veel plezier beleven aan het lezen van deze tien prachtboeken als wij, dat ze zich laten meevoeren naar onbekende werelden en kennismaken met de personages die ons dierbaar zijn geworden. Bij dezen zijn ze van jullie, wij kunnen jullie niets anders dan veel wijsheid en leesplezier wensen. *Make good choices*: beoordeel de verhalen, koester de personages en toets de literaire waarde, kies het Beste Boek voor Jongeren 2023.

Getekend,
De vakjury

Mieke van Eijsden (voorzitter)
Mark Bakker
Esther Heurter
Jacky Hitzert
Aukelien Weverling

¹ Jongeren lezen steeds minder? TikTok biedt boekenbranche hoop – NOS 21 augustus 2022, <https://nos.nl/artikel/2441522-jongeren-lezen-steeds-minder-tiktok-biedt-boekenbranche-hoop>

² Ontzetting over terugtrekking dichter Kinderboekenweek na bedreigingen: 'Literaire vrijheid onder druk' – de Volkskrant 5 februari 2023, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/ontzetting-over-terugtrekking-dichter-kinderboekenweek-na-bedreigingen-literaire-vrijheid-onder-druk-b5dbccf2/>

³ <https://www.tiktok.com/@noraleest/video/7193039659729980677>

⁴ Jongeren lezen heus wel, but in English. Is dat erg? – Trouw 15 september 2022, <https://www.trouw.nl/cultuur-media/jongeren-lezen-heus-wel-but-in-english-is-dat-erg-b6ac9b39/>

⁵ <https://pen.org/report/banned-in-the-usa-state-laws-supercharge-book-suppression-in-schools/> [geraadpleegd op 15 mei 2023]

Voorwoord Jongerenjury

Net als de vorige jaren was het aan ons, de jongerenjury, om de tien boeken op de twee shortlists te lezen. Deze tien boeken hebben ons laten lachen, denken en meeleven. Van verdwijnen in een fantasy-wereld naar het leven op de Amsterdamse straten waar we niet vaak van horen: stuk voor stuk waren het verschillende boeken in diverse genres met uiteenlopende onderwerpen. Dit zorgt voor een gevarieerde lijst waar voor iedereen wel iets tussen zit. Het was voor ons dan ook lastig om de knoop door te hakken, maar door goed na te denken over elke titel is het dan toch gelukt. Zo overwogen we of de personages goed aansluiten op de doelgroep, de boeken toegankelijk zijn en natuurlijk of de verhalen goed geschreven waren. *In het vervloekte hart* en *Zolang de citroenbomen bloeien* sprongen er voor ons tussenuit. Waar de laatstgenoemde titel met mooie passages de realiteit van de oorlog in Syrië laat zien, neemt *In het vervloekte hart* de lezer mee naar een andere wereld vol magie. Beide zijn ze toegankelijk en zijn ze boeiend tot en met het einde. We hopen jongeren te inspireren om deze boeken op te pakken, want niet alleen de winnaars zijn het lezen waard, maar de hele shortlist bestaat stuk voor stuk uit goede boeken. Het leesniveau van de boeken varieert ook, want waar het ene boek toegankelijk en wat gemakkelijker is, zijn andere boeken toch echt meer voor de ervaren lezers. Hierdoor is er voor iedereen wat wils en zit er voor iedere lezer wel iets tussen.

Getekend,
De jongerenjury

Paris Duivenvoorden (voorzitter)
Jouhaina Chaalan
Rosalie en Danique De Jong (tweeling, samen 1 stem)
Thomas de Leeuw
Fleur Siersma

Categorie Oorspronkelijk Nederlandstalig

Genomineerd in de categorie
Oorspronkelijk Nederlandstalig

In het vervloekte hart

Auteur: Rima Orie
Uitgeverij: Moon Young Adult

Jongerenjury:

In het vervloekte hart is een prachtig boek waar wij enorm van hebben genoten. Het is een boek dat ontzettend goed aansluit bij de doelgroep, en dat bovenal gewoon leuk is om te lezen. Priya, het hoofdpersonage, is namelijk realistisch en veel jongeren

kunnen zich in haar inleven. *In het vervloekte hart* speelt zich af in Kuwatta en Disin, twee fictieve plekken die niet in onze wereld bestaan, maar waarvan de cultuur op een hele fijne manier is neergezet. Dit boek is pakkend van begin tot eind; het is één van die boeken waarin je maar door wilt blijven lezen. Wij zaten er zo van te genieten dat we het niet weg konden leggen, maar ook niet verder wilden lezen omdat het boek anders al uit zou zijn. Hoewel er best wel wat diepgang in het boek zit, leest het ontzettend vlot weg door de toegankelijke schrijfstijl van de auteur. Daarnaast is Priya een goed uitgewerkt hoofdpersonage, dat worstelt met haar status als 'bloedkind' en een mooie ontwikkeling in het boek doormaakt. Niet alleen Priya is goed uitgewerkt, ook de andere personages zijn goed neergezet. Wat ook een mooie toevoeging is, is dat er realiteit verweven zit in deze fantasy. Zo vertelt het nawoord dat Suriname als basis voor deze wereld is gebruikt. Hierdoor denken en hopen wij dat *In het vervloekte hart* een boek is waardoor jongeren erachter komen dat lezen ook buiten school ontzettend leuk kan zijn.

Vakjury:

Priya is geboren tijdens de bloedmaan, wat haar bijzondere krachten geeft – een vloek volgens velen – maar wat haar ook dwingt in de luwte te leven. Als ze plots de kans krijgt een opleiding te volgen in Kuwatta, het militaire fort van waaruit het land bestuurd wordt, grijpt ze die kans en blijkt haar vloek een zegen. Daar vecht ze niet alleen tegen de kolonisten die het land bezetten, maar ook tegen monsters die elke nacht de aanval inzetten.

Dit boek kent een stevige *world building*, die niet overdadig wordt, zoals je soms in fantasy tegenkomt, maar die je als lezer meevoert in en nieuwsgierig maakt naar een stuk Surinaamse koloniale geschiedenis dat in het boek verweven zit. Voeg daar krachtige en mooi uitgediepte personages aan toe om het geheel te dragen en je krijgt een verhaal dat elke bladzijde boeiend blijft.

In het vervloekte hart geeft je een wereld vol monsters, kolonialisme, familie, vriendschap, dood en een tikkeltje liefde, zonder dat die liefde de primaire drijfveer van het verhaal wordt. Fantasy van Nederlandse bodem is er maar weinig en als je dan ook nog goede fantasy zoekt, blijkt die helemaal dun gezaaid. Het werk van Orie is daarin een verademing en ze legt de lat voor Nederlandstalige fantasy.

CW: (oorlogs)geweld, kindermishandeling, discriminatie, koloniale onderdrukking

WINNAAR
BESTE
BOEK VOOR
JONGEREN
2023

Genomineerd in de categorie
Oorspronkelijk Nederlandstalig

De droomfabriek

Auteur: Gerwin van der Werf
Uitgeverij: Atlas Contact

Jongerenjury:

De droomfabriek volgt wiskundedocente Josie die een nieuwe baan aanneemt op het vmbo. Onder andere klas 3A wordt aan haar toegewezen, een klas die al opgegeven is door de rest van de docenten. In deze klas zit Carmen, een meisje dat meer aan haar

Instagram-account denkt dan aan school. Al snel bouwen Josie en Carmen een relatie op die verder gaat dan docent en leerling. Ondanks de vele leerlingen in klas 3A weet de schrijver ze allemaal aan de lezer voor te stellen op een fijne manier. Hierdoor voel je echt de connectie met de klas en kun je je als lezer beter in de personages inleven. Met gemak lees je door het vlotte, relatief korte boek heen en leer je Josie en de bijzondere relatie die ze met Carmen opbouwt kennen. Meerdere verhaallijnen komen op een goede manier samen tegen het einde, waardoor het echt als een geheel voelt. Daarnaast ga je er razendsnel doorheen omdat er veel gebeurt in een relatief korte tijd.

Vakjury:

Als lezer maak je kennis met Josie (32). Ze is wiskundige en gaat op een middelbare school werken, waar ze zonder al te veel begeleiding voor de leeuwen wordt gegooid, of beter gezegd, voor de leerlingen wordt gegooid. Een van haar leerlingen heeft een flink volgersaantal op haar socials en waant zich onaantastbaar, waardoor je je afvraagt of er meer achter schuilgaat. Deze Carmen en Josie krijgen een steeds innigere band. Als lezer zie je grenzen vervagen en kun je je afvragen op welk moment ze overschreden worden.

Kansen(on)gelijkheid speelt een belangrijke rol in dit boek. Josie woont bijvoorbeeld in het grote huis van haar grootvader, in een gegoede wijk, terwijl haar leerlingen in achterstandswijken opgroeien. Het verschil is groot en door de manier waarop Josie en Carmen zich tot elkaar verhouden, wordt die ongelijkheid treffend neergezet.

Wat de auteur bijzonder goed in de vingers heeft, is het beschrijven van een schoolomgeving waarin personages en dialogen goed tot hun recht komen. Bovendien weet de auteur de verschillende milieus waaruit de personages komen treffend neer te zetten. De tone of voice van de verschillende personages wordt goed gevat, ze hebben elk een eigen klank en kleur en omdat ze stuk voor stuk stevig in elkaar zitten, zal *De droomfabriek* voor veel lezers een feest der herkenning zijn.

CW: grensoverschrijdend gedrag

BESTE
BOEK VOOR
JONGEREN
2023

Genomineerd in de categorie
Oorspronkelijk Nederlandstalig

De geur van een moeder

Auteur: Lucia van den Brink
Uitgeverij: Ambo | Anthos

Jongerenjury:

De geur van een moeder is een boek met een ontzettend goed uitgewerkt hoofdpersonage. Qua leeftijd staat ze weliswaar wat verder van de doelgroep af, maar de manier waarop ze is beschreven zorgt ervoor dat ze daar toch mooi bij aansluit.

Lentl heeft in haar leven een aantal traumatische gebeurtenissen meegemaakt, die in chronologische volgorde worden verteld. Dit zorgt ervoor dat je veel informatie in de eerste helft van het boek krijgt, wat zowel fijn als chaotisch aan kan voelen. De ontwikkeling van Lentl maakt haar een boeiend personage om over te lezen. Wat we tof vonden waren de plotwendingen in dit boek; hierdoor blijf je continu op het puntje van je stoel zitten en wordt het verhaal niet te voorspelbaar. Ook de afwisseling van goede en slechte gebeurtenissen in het verhaal vonden we fijn om te lezen. Lucia van den Brink heeft een prettige schrijfstijl waardoor je echt in het verhaal zit. Samen met de korte hoofdstukken maakt dit dat *De geur van een moeder* een boek is dat je in no time uit hebt.

Vakjury:

Lentl verliest op jonge leeftijd haar moeder en door de sfeer thuis geeft ze zichzelf de schuld van dat verlies. Ze wordt thuis verwaarloosd, haar vader grijpt naar de fles en viert zijn woedeaanvallen bot op haar. Als ze zodra ze kan uit huis gaat, regelt ze voor zichzelf een stage bij een tatoeëerder. Ze ontwikkelt zich tot een succesvolle tatoeëerder en probeert relaties op te bouwen met de mensen om haar heen. Wat voor lang niet iedereen duidelijk is en Lentl goed verborgen probeert te houden, is dat ze de woorden die ze thuis te horen heeft gekregen en geïnternaliseerd heeft, ook externaliseert door ze op haar lijf te tatoeëren.

Dit boek gaat – net als de tattoos die Lentl zet – volledig onder je huid zitten. Het is een verhaal over verwaarlozing, schuldgevoel en hechting en de doorwerking daarvan in het leven van Lentl. Het boek laat zien dat verwaarlozing nog te vaak onopgemerkt blijft en dat zich zonder passende hulp schadelijke copingmechanismen kunnen ontwikkelen. *De geur van een moeder* prikt en schuurt, maar is vervolgens ook mooi en krachtig, als een tattoo.

CW: verwaarlozing, hechtingsproblematiek, zelfbeschadiging, zelfmoord

Genomineerd in de categorie
Oorspronkelijk Nederlandstalig

Niet geschikt voor publicatie

Auteur: Gabrielle la Rose
Uitgeverij: Lebowski

Jongerenjury:

Niet geschikt voor publicatie volgt de Amsterdamse Tyrelle die opgroeit in een onveilige thuissituatie en na een verblijf in een jeugdgevangenis en jeugd-tbs-kliniek het criminele circuit niet verlaat. Hij en zijn surrogaatvader Don dealen samen drugs en ze werken toe

naar een wraakplan van Tyrelle: het zogenoemde oogstfeest. Tyrelle heeft namelijk veel opgehoopte woede door al het onrecht dat hem al van kinds af aan is aangedaan. Door middel van terugblikken komt de lezer steeds meer over Tyrelle te weten en waarom hij doet wat hij doet. De sterke dialogen maken het verhaal nog realistischer dan het al is en de diepgang in het boek zorgt ervoor dat het niet weg te leggen is. Waar wel rekening mee gehouden moet worden is dat dit, vooral voor een jonger publiek, een heftig en expliciet verhaal is. Ondanks dat de scènes absoluut bij het verhaal horen en niet onnodig zijn, is het wel belangrijk dit in overweging te nemen.

Vakjury:

Maak kennis met Tyrelle en maak hem mee in verschillende periodes van zijn leven. Tye-van-nu is gevormd door wat Tye-van-toen heeft meegemaakt en dat is niet niks. Hij heeft in zijn vroege jeugd te maken gehad met armoede, geestelijk en seksueel misbruik, heeft zijn zusje verloren, is op straat beland en heeft toen jeugdinstanties faalden toevlucht gezocht bij Don, een rasechte Amsterdamse penozefiguur. Tye heeft keuzes moeten maken, is geconfronteerd met de onvermijdelijkheid maar ook de gevolgen van die keuzes en heeft aan den lijve ondervonden hoe de grenzen tussen goed en kwaad diffuus kunnen worden als je opgroeit aan de rand van de samenleving.

BESTE
BOEK VOOR
JONGEREN
2023

Een waarschuwing is op z'n plaats, want dit boek is snoeihard en nietsontziend. Het is een stijlvolle, razendsnelle pageturner die je totaal omverblaast, maar die ook pijn doet, shockeert en je naar de keel vliegt. Dit boek maakt je op overtuigende wijze deelgenoot van een wereld die zich naast de onze lijkt af te spelen: het criminele circuit. Die overtuigende wijze houdt ook in dat er zeer expliciete scènes met excessief geweld en machtsvertoon in dit boek zitten, die gemakkelijk uit hun context te trekken zijn en in het geheel van het boek moeten worden gezien. Zij vertellen het verhaal van een zorgsysteem dat faalt en de verwoestende gevolgen daarvan op een mensenleven, en uiteindelijk de samenleving. Hiermee is het heel nadrukkelijk niet geschikt voor elke lezer, want een te jonge, een minder ervaren of een kwetsbare lezer kan hier flink door worden geschokt.

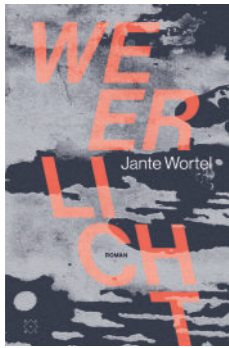
Niet geschikt voor publicatie had daarom misschien ook wel *Niet geschikt voor jongeren* kunnen heten, maar waarom kan dit dan toch niet ontbreken op onze shortlist? Omdat het fantastisch geschreven is, straalt meets literatuur, omdat het thema's aansnijdt waarvoor we onze ogen misschien liever sluiten, terwijl het juist zo belangrijk is dat we dit zien en horen, zodat we ons realiseren hoe belangrijk het is dat het zorgsysteem in ons land niet faalt en niemand in de kou laat staan. Voor jongeren die opgroeien in een veilige omgeving biedt dit boek een ongemakkelijke, maar ook prachtig geschreven inkijk in het leven van iemand aan de andere kant van de maatschappij.

CW: excessief geweld, expliciete seksuele scènes, machtsmisbruik

Genomineerd in de categorie
Oorspronkelijk Nederlandstalig

Weerlicht

Auteur: Jante Wortel
Uitgeverij: DasMag

Jongerenjury:

In *Weerlicht* volg je Lea die worstelt met een eetstoornis. Samen met haar familie gaat ze op rondreis door Noorwegen. Haar eetstoornis wordt van meerdere kanten belicht, want niet alleen lees je als lezer vanuit Lea's perspectief, maar ook uit dagboekfragmenten

van haar vader. Zo kijk je met een andere invalshoek naar Lea en wat een eetstoornis met iemand en de mensen eromheen kan doen, wat het boek nog intrigerender maakt. Verder staat het boek vol prachtige passages en is het toegankelijk en vlot geschreven. Ondanks dat het een relatief dun boek is, gebeurt er veel. Het verhaal kan herkenbaar zijn voor jongeren, aangezien veel van de gedachten en problemen die Lea heeft ook door andere jongeren ervaren worden. Dit boek is een wervelwind van emoties en een prachtig verhaal.

Vakjury:

Een familievakantie in Noorwegen, dat lijkt een weinig opzienbarend gegeven, maar deze familie heeft te lijden onder de eetstoornis van dochter Lea. Wat op het eerste gezicht een boek over een eetstoornis lijkt te worden, blijkt in werkelijkheid een boek over familiedynamiek ten tijde van ziekte. Niet alleen de eetstoornis van Lea, maar ook de longaandoening van haar moeder heeft grote invloed op het gezin.

Wat bijzonder goed tot zijn recht komt in dit boek, zijn het egoïsme en de drang naar controle van een eetstoornis, die alle vermogen tot relativering uit de hoofdpersoon trekt. De hoofdpersoon verliest daardoor op sommige momenten de sympathie van de lezer, maar dat maakt tegelijkertijd inzichtelijk hoe moeilijk het is om iemand met een eetstoornis te begeleiden. Een voorbeeld daarvan is dat tijdens een vakantie-ontwrichtende scène de hoofdpersoon zich uitsluitend druk kan maken om haar verstoorde eetpatroon, terwijl wat er om haar heen is voorgevallen haar vrijwel koud lijkt te laten. Wat de auteur knap heeft gedaan, is dat deze scène, evenals de tweede dramatische ingreep, op een perfect gekozen moment wordt opgevoerd en uitgewerkt. Daardoor blijf je als lezer continu geboeid en houdt de spanningsboog het hele boek stand. De schrijfstijl is helder en wordt gekenmerkt door korte zinnen. Beeldspraak wordt spaarzaam ingezet, maar als er gebruik van wordt gemaakt, is het meteen raak. Jante Wortel verrast met een indringend en overtuigend geschreven debuut dat zonder meer nieuwsgierig maakt naar meer werk van haar hand.

CW: eetstoornissen

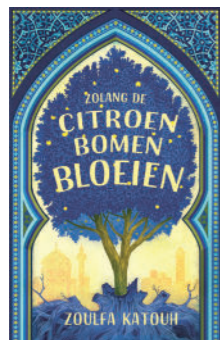

Categorie Vertaald

Genomineerd in de
categorie Vertaald

Zolang de citroenbomen bloeien

Auteur: Zoulfa Katouh
Vertaler: Merel Leene
Uitgeverij: Blossom Books

Jongerenjury:

Dit verhaal speelt zich af in Syrië tijdens de oorlog en we volgen het verhaal van Salama, die een belofte aan haar broer moet houden, maar daarvoor moet achterlaten wat haar het meest dierbaar is: haar land. Dit verhaal is prachtig geschreven, met thema's zoals oorlog, PTSS, liefde en vriendschap. Het heeft goed uitgewerkte personages en een plottwist die je niet ziet aankomen. De Arabische cultuur is er ook goed in verwerkt; dat is dan ook terug te vinden in de kaft, die er ook geweldig uitziet. Er worden ook veel Arabische woorden gebruikt op manieren die iedere lezer kan begrijpen. Je gaat echt meeleven met Salama, waardoor het heel echt lijkt en je bijna niet kan stoppen met lezen. Een andere reden dat we dit boek hebben uitgekozen is om mensen meer bewust te maken van wat er daar allemaal gebeurt, aangezien we al onze informatie over dit onderwerp alleen van het nieuws hebben. Met dit boek lees je vanuit een ander perspectief over de oorlog en lees je wat voor gevolgen die kan hebben op de mensen daar.

Vakjury:

Salama is een achttienjarige farmaciestudent en woont in het Syrische Homs. In Syrië is de revolutie uitgebroken, ze is haar huis en familie kwijtgeraakt. Ze is met haar zwangere schoonzus achtergebleven en werkt nu als vrijwilliger in het ziekenhuis, waar ze zich ontfermt over de eindeloze stroom gewonden. Haar toekomst is onzeker. De vraag waar Salama dagelijks mee geconfronteerd wordt is of ze moet vluchten voor de oorlog of dat ze wil blijven bij alles wat haar dierbaar is en wat haar zo hard nodig heeft. Haar PTSS krijgt gestalte in de vorm van de figuur Khawf, die haar keer op keer en met name 's nachts confronteert met al haar angsten en wat ze heeft meegemaakt.

In dit boek stap je de oorlog in Syrië binnen en voel je elk hoofdstuk de dreiging dichterbij komen. Via Salama neemt Katouh je mee in de onmogelijke keuze of je een levensgevaarlijke vlucht uit je vaderland moet voorbereiden, waarbij je alles wat je lief is achter moet laten, of dat je, eveneens met gevaar voor eigen leven, in je thuisland blijft, om je land niet in de steek te laten. Een dilemma dat je niemand toewenst. *Zolang de citroenbomen bloeien* is een boek dat een wereld opent die je waarschijnlijk alleen van het nieuws kent en is daarmee een grote verrijking. Het geeft met dit verhaal over Salama inzicht in de vluchtelingenproblematiek op een niveau waarop het nieuws dit nooit zou kunnen.

CW: Syrische burgeroorlog, trauma, PTSS, rouwverwerking

WINNAAR
BESTE
BOEK VOOR
JONGEREN
2023

Genomineerd in de
categorie Vertaald

Buiten het veld

Auteur: H.N. Khan
Vertaler: Dennis Keesmaat
Uitgeverij: Querido

Jongerenjury:

Buiten het veld is een boek waarin je veel leert over andere culturen en waarin basketbal centraal staat. Het boek had een schrijfstijl die erg gemakkelijk weglas, en het verhaal zelf was ook nog eens intrigerend. We kwamen er niet allemaal even gemakkelijk in, met name

door de vele informatie die je krijgt in het eerste hoofdstuk. Wel waren de personages goed neergezet en bleven sommigen van ons aan ze denken, ook als we niet aan het lezen waren. Nog iets wat we erg mooi vonden om te lezen, was hoe de relatie tussen Fawad en Ashley zich ontwikkelde, en hoe Ashley's ouders daarmee omgingen. Door het basketbal-element, wat enorm centraal staat in dit boek, is het boek iets meer voor een wat specifieke doelgroep. Ook omdat je soms nogal aardig veel details kreeg over de sport, wat er aan de andere kant voor zorgt dat je er ook zonder basketbalkennis van kan genieten. Voor sommigen erg tof, en voor anderen weer wat minder. Fawad is sterk neergezet en hij en Yousef zijn een van de beste elementen uit het boek.

Vakjury:

Als je denkt aan wat je van een fijne YA verwacht, dan zijn dat al snel elementen als: het boek is vlot geschreven, in geloofwaardige spreektaal; het behandelt zaken waar jongeren zich mee bezighouden, zoals vriendschap, veel sport, een beetje liefde, socials en natuurlijk een vleugje muziek. *Buiten het veld* voldoet aan deze verwachtingen. Het is een boek over integratie binnen een nieuwe cultuur en trouw blijven aan de eigen cultuur. Khan weet de niet-westerse elementen op natuurlijke wijze op te nemen in een verhaal over opgroeien in een kansarme wijk. De vraag dringt zich op of je als mens je milieu kunt ontstijgen of dat je het moet doen met de kaarten die je bij je geboorte zijn toebedeeld.

Fawad woont in een buitenwijk van Toronto waar mensen van allerhande herkomst samenleven. Zijn vader is overleden, zijn moeder heeft duidelijke ideeën over de toekomst van Fawad, maar die stroken niet met Fawads toekomstplannen. Hij voelt er niks voor om uitgehuwelijkt te worden aan zijn nichtje en wil de eerste Pakistaanse NBA-speler worden. Dit is een boek over vriendschap, basketbal, armoede en afkomst, maar ook over patronen doorbreken, (bende)geweld, rouwverwerking en iemand in rouw steunen, uithuwelijken. Het gaat over aanpassen, opgelegde keuzes én eigen keuzes. Combineer dat met de prettige pen van Khan en je hebt een boek waar lezers van Angie Thomas en Jason Reynolds wel raad mee weten.

CW: discriminatie, bendegeweld, rouwverwerking

BESTE
BOEK VOOR
JONGEREN
2023

Genomineerd in de
categorie Vertaald

Een liefde

Auteur: Arnaud Cathrine
Vertaler: Vincent Oostelbos & Jacques Dohmen
Uitgeverij: Querido

Jongerenjury:

Een liefde gaat over Vince, een zestienjarige jongen uit Parijs. Vince zou dolgraag echt verliefd worden en spendeert daarom graag zijn tijd met knappe jongens observeren in de metro of het kijken naar een bepaalde Amerikaan. Het vlotte verhaal wordt afgewisseld

met tekstberichten en voetnoten die het verhaal afmaken. Zo lees je over 'verloren jongens' die hij bijvoorbeeld in de metro tegenkomt of leer je meer over het Franse schoolsysteem. In het boek gebeurt ontzettend veel in een korte tijd, waardoor het geen moment saai is. Razendsnel vlieg je door het boek, dat typische personages bevat en belangrijke thema's. Het boek behandelt namelijk thema's als seksualiteit en liefdesverdriet. Daarnaast is Vince goed uitgewerkt, we konden ons goed in zijn gedachten en gevoelens inleven. Niet alleen dat, ook de andere personages waren realistisch.

Vakjury:

In *Een liefde* word je meegenomen naar Parijs, waar Vince valt voor Octave, zijn beste jeugdvriend. Dit leidt tot klassiek liefdesverdriet, waarvan de auteur de puberale, melodramatische klanken feilloos weet te vatten en dat geeft een fijn, eigentijds en misschien zelfs wel poëtisch te noemen geluid.

Het tempo in het boek neemt toe naarmate je verder leest, maar het centrale conflict van het boek komt op ongeveer twee derde pas echt van de grond. Is dat erg? Nee, want je raakt als lezer betoverd door het gevoel van vrijheid dat het struinen door de Parijse straten bij je oproept. Vince neemt je als lezer aan de hand en laat je meelopen in zijn leven, meelesen in zijn dagboek, meekijken via zijn sociale media en hij heeft soms zo veel met je te delen, dat het zelfs in de voetnoten doorgaat. Dit boek is perfect voor de liefhebbers van boeken van Alice Oseman, maar dan zonder de tekeningen en met een rauwer, ongepolijst randje; een queer boek voor iedereen die wel eens liefdesverdriet in optima forma heeft meegemaakt of daarover wil lezen.

CW: pesten, homofobie

Genomineerd in de
categorie Vertaald

Gamechanger

Auteur: Neal Shusterman
Vertaler: Maria Postema
Uitgeverij: Pelckmans

Jongerenjury:

In *Gamechanger* volgen we Ash, een American football-speler, die na elke klap in een ander universum terechtkomt, waar hij telkens een compleet ander leven leidt. Het boek behandelt actuele onderwerpen zoals racisme, seksisme en homofobie. Ash maakt deze

namelijk vanuit de eerste hand mee in elke dimensie. Het ingewikkelde concept wordt duidelijk uitgelegd in een schrijfstijl die goed bij jongeren past. De personages zijn sterk neergezet en de werelden levendig beschreven, waardoor het net lijkt alsof je het verhaal zelf meemaakt. Vooral in Ash kun je je als lezer goed inleven. De schrijfstijl leest erg fijn en het plot is origineel. Van begin tot eind was het boek boeiend. Het tempo was ook heel prettig, er gebeurde veel maar het ging ook weer niet té snel. Het vlotte verhaal geeft een realistisch beeld van actuele problemen in de wereld en voor iedere lezer is er wel een universum uit het boek herkenbaar.

Vakjury:

Wat zou er gebeuren als een flinke tackle die je tijdens je sportwedstrijd incasseert je realiteit verandert? In *Gamechanger* overkomt het Ash. Als hij tijdens american football hard onderuit wordt gehaald, verandert zijn wereld. Bij de eerste tackle is het iets kleins, de kleur van verkeersborden, maar bij volgende klappen worden het fundamentele veranderingen, waardoor hij nieuwe ervaringen opdoet met racisme, seksisme en privilege.

Shusterman biedt de lezer wederom een boek dat leest als een trein, met een boeiend plot dat je laat nadenken over de wereld om je heen. Op originele wijze snijdt hij actuele thema's als discriminatie en gender aan in een uniek verhaal, waarbij hij ook nog eens een ingewikkelde theorie over parallele universums toegankelijk maakt. Doordat er veel klappen zijn, komen er evenzoveel veranderingen aan bod en wordt niet elk thema even grondig uitgediept, maar er zitten bijzondere observaties in het boek en het is knap hoe soepel en geloofwaardig het plot wordt neergezet.

CW: racisme, homofobie, seksisme

Ik moet je verraden

Auteur: Ruta Sepetys

Vertaler: Aleid van Eekelen-Benders

Uitgeverij: Luitingh-Sijthoff

Jongerenjury:

Ik moet je verraden speelt zich af in het verleden in Roemenië. Toendertijd was er een dictatuur waarin het hoofdpersonage, Christian, leefde. Dit is een boek met een ontzettend sterk plot.

Het is duidelijk dat de auteur veel onderzoek gedaan heeft

naar het onderwerp. Hierdoor zit er veel diepgang in het verhaal. Daarnaast zijn de personages ook goed uitgewerkt. Tijdens het lezen waan je je echt in het hoofd van Christian. Hij is een kwetsbaar personage dat goed laat zien hoe het is om altijd op je hoede te moeten zijn, zelfs bij vrienden en familie. Een leuke afwisseling naast de dialogen zijn de verslagen van de informanten. Daarnaast leer je door het boek veel over het regime en het verleden van Roemenië, en hoe mensen zich daarbij voelden. Deze historische toon vonden wij heel tof, maar kan voor anderen ook minder prettig zijn. Wel zijn wij van mening dat, zelfs als je niet van geschiedenis houdt, dit nog steeds een sterk verhaal is om te lezen. Ruta Sepetys schrijft beeldend met veel diepgang en tegelijkertijd leest het boek vlot weg.

Vakjury:

In *Ik moet je verraden* wordt ijzersterk uiteengezet hoe complex vertrouwen, wantrouwen, moed, loyaliteit en verraad door elkaar lopen. Je begeeft je in Roemenië ten tijde van het dictatoriale regime van Nicolae Ceaușescu, waar Christian door de geheime politie wordt gechanteed en moet kiezen: verraadt hij zijn dierbaren of is dit zijn kans om bij te dragen aan de omverwerping van het systeem?

Hij wil graag dichter en filosoof worden, maar dat is een gevaarlijke ambitie binnen een regime waarin voor het vrije woord geen ruimte bestaat. Gedurende het boek lees je fragmenten van gedichten van Christians hand. Die verdienen nadrukkelijke vermelding; ze zijn zeer indrukwekkend en ijzersterk vertaald.

Het detailgebruik van dit boek zit zo goed in elkaar, dat je bij het lezen over het verdrukkende systeem een naargeestige beklemming bekruipt. Het is alsof je erbij bent. Goed gepositioneerde vooruitwijzingen houden de spanning erin. De personages zijn overtuigend neergezet, net als de situering. Hoe weet je wat waar is en hoe de buitenwereld naar je land kijkt, als je al je informatie van de staatstelevisie krijgt? Christian heeft geen idee wat zich in de rest van de wereld afspeelt en of de wereld wel weet wat er in Roemenië gebeurt. Langzamerhand raakt hij betrokken bij de revolutie, wat zich ontvouwt in een adembenemend slot.

De formule van Sepetys blijkt wederom te werken: ze pakt een historische periode, zet een aansprekende jongere neer en laat je aan diens hand de dieptepunten en bijzonderheden van deze tijd zien. Lijkt het een trucje? Ja. Maar werkt het? Ja. Dat maakt ook dit werk van Sepetys weer bijzonder de moeite waard. *Ik moet je verraden* is een belangrijk boek over de weg die wordt afgelegd naar vrijheid. Een roman over de geschiedenis van een dictatuur; en waar de geschiedenis van een dictatuur eindigt, begint de geschiedenis van de vrijheid.

CW: dictatoriale onderdrukking, oorlog, Roemenië

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

14 t/m 24 september 2023

Postbus 59511
1040 LA Amsterdam

augustus, 2023